

Безсонна Тетяна Федорівна

старший викладач кафедри криміналістики та судової експертології Харківського національного університету внутрішніх справ, м. Харків.

Тельна Аліна Юріївна

курсант Харківського національного університету внутрішніх справ, м. Харків.

ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ СЛІДЧОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ

В умовах реформування законодавства та перебудови правоохоронних органів нашої держави велике значення має внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України прийнятого в 2012 році. В умовах євроінтеграційних процесів кримінальне процесуальне законодавство має відповідати європейським стандартам, тому числі сучасні тенденції розвитку криміналістики та кримінального процесу. Актуальним залишається питання наукової розробленості й практичної значущості системи організації та проведення слідчих (розшукових) дій, які використовуються не лише в слідчій практиці. Чинний кримінальний процесуальний кодекс України висуває вимоги щодо встановлення достовірних знань про обставини вчиненого кримінального

правопорушення, при розслідуванні яких часто виникає необхідність проводити експериментально-дослідні дії.

Проведення такого роду експериментальних досліджень здійснюється за допомогою такої слідчої (розшукової) дії як «слідчий експеримент». Організаційно-практичне значення даної слідчої (розшукової) дії обумовлене активною протидією досудовому розслідуванню, складністю кримінальних правопорушень, наявністю протиріч та істотних розбіжностей. Слід зазначити, що слідчий експеримент в більшості випадків, спрямований на перевірку вже зібраних фактичних даних та доказів у відповідному кримінальному провадженні. Слідчий експеримент може бути проведено тоді, коли є сумніви в можливості існування якихось даних, подій або вчинення певних дій за певних умов, що мають значення для розслідування кримінального правопорушення. Отже, слідчий експеримент – це слідча (розшукова) дія передбачена ст. 240 КПК України, котра полягає у здійсненні досліджень з метою перевірки і уточнення відомостей, які мають значення для встановлення обставин кримінального правопорушення [1].

Щодо самого поняття «експеримент» (від лат. слова *experimentum* – іспит, дослідження) слід наголосити, що це – метод емпіричного пізнання, за допомогою якого в контрольованих і керованих умовах отримують знання щодо зв'язків між явищами і об'єктами або виявляють нові властивості об'єктів і явищ [2]. Проте слід розмежовувати слідчий експеримент від експерименту як загальнонаукового методу дослідження, що часто використовується при провадженні слідчих (розшукових) дій. Ведеться багато дискусій з приводу того до яких слідчих (розшукових) дій необхідно відносити слідчий експеримент, до похідних чи першочергових. Так загальноприйнятим є усталене правило, що ця слідча (розшукова) дія проводиться на подальшому етапі досудового розслідування. Проте деякі дослідники не погоджуються з даною інтерпретацією, оскільки несвоєчасність проведення такої слідчої (розшукової) дії може негативно позначитись на якості досудового розслідування [3, с. 10]. Тому, слідчий експеримент – є пізнавальною слідчою

(розшуковою) дією, сутність якої полягає у проведенні досліджень, що пов'язані з встановленням, перевіркою або оцінкою слідчих версій про можливість або неможливість існування певних обставин, що мають значення для розслідування кримінального правопорушення [4, с. 5]. Відповідно до норм КПК України до участі в слідчому експерименті можуть бути залучені підозрюваний, потерпілий, свідок, захисник, представник, та за необхідності може бути залучений спеціаліст [1]. При слідчому експерименті дослідні дії – є його сутністю та служать методом одержання й перевірки інформації [5, с. 225].

Підсумовуючи вищевикладене необхідно зазначити, що слідчий експеримент є досить складною дією, але в деяких випадках – необхідною, адже результати правильно проведеного слідчого експерименту мають важливе значення у процесі доказування та доведення вини особи, яка підозрюється у вчиненні злочину.

Література:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада Сучасні тенденції розвитку криміналістики та кримінального процесу. Харків, 2017 220 України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
2. Новітній філософський словник. 2004. URL: <http://kniga.scienceontheweb.net/noveyshiyy-filosofskiy-slovar.html>
3. Новиков С. И., Ярамышьян Ш. Ш. Следственный эксперимент при расследовании дорожно-транспортных происшествий: учеб. пособие. Киев: НИиРИО КВШ МВД СССР, 1986. 84 с.
4. Белкин Р. С. Эксперимент в следственной, судебной и экспертной практике. М.: Юрид. лит., 1964. 230 с.
5. Салтевський М. В. Криміналістика: підручник: у 2 ч. Ч. 2. Харків: Консум, 2001. 528 с.